



«عن أبي هريرة رضي الله عنه، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ: عَبْدِي وَأُمَّتِي، ولا يَقُولَنَّ المملوك: رَبِّي وَرَبَّتِي، وليقل المالك: فَتَايَ وَفَتَاتِي، وليقل المملوك: سَيِّدِي وسَيِّدَتِي، فإنكم المملوكون والربُّ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ»

(مختصر سنن ابی داود للمندری)

**ترجمه:** از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: نباید یکی از شما بگوید، بنده‌ام و کنیزم و مملوک (صاحب غلام و کنیز) نگویند اربابم، مالک گوید: پسر و دختر جوانم، و مملوک گوید: آقایم سرورم، زیرا شما همه‌ای تان مملوک هستید و رب، الله سبحانه و تعالی می‌باشد.

در کتاب عون المعبود، شرح سنن ابی داود چنین آمده است: لا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ عَبْدِي وَأُمَّتِي (نبايد یکی از شما بگوید بنده‌ام و کنیزم) زیرا حقیقت بنده‌گی برای الله سبحانه و تعالی سزاوار می‌باشد، پس همه شما بنده‌های الله سبحانه و تعالی می‌باشید. بناءً حقیقت ربوبیت تنها خاص برای الله سبحانه و تعالی می‌باشد، زیرا رب آن ذاتی است که مالک و قایم به ذاتش می‌باشد. بنابر این، حقیقت چنین صفتی به غیر الله سبحانه و تعالی موجود نمی‌باشد. وَلِيَقُلَّ الْمَالِكُ فَتَايَ وَفَتَاتِي (مالک بگوید پسر و دختر جوانم). هر دوی این‌ها به معنی پسر و دختر جوان خدمه غالباً استعمال می‌گردد. وَلِيَقُلَّ الْمَمْلُوكُ سَيِّدِي وَسَيِّدَتِي (مملوک گوید آقا و سرورم)؛ زیرا لفظ سید، مثل مخصوص بودن رب به الله سبحانه و تعالی، مخصوص به الله سبحانه و تعالی نمی‌باشد.

رسول الله صلی الله علیه وسلم در توصیه‌ای به ابو ذر رضی الله عنه چنین می‌گوید:

«هُمْ إِخْوَانُكُمْ، جَعَلَهُمُ اللهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَأَطِعْمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ، وَأَلْبَسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ، وَلَا تَكْلَفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ، فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعِينُوهُمْ»

(أكمال المعلم بفوائد مسلم)

**ترجمه:** آن‌ها (غلامان) برادران شما هستند، آن‌ها را الله (سبحانه و تعالی) زیر دستان شما قرار داده است، پس چیزی که خودتان می‌خورید، به آن‌ها نیز بخورانید و آن‌چه می‌پوشید، به آن‌ها بپوشانید، و آن‌ها را از قدر توان‌شان به کاری وادار نگردانید و اگر چنین کردید، با آن‌ها در آن کار کمک نمایید.